Evropský parlament
2014-2019

Dokument ze zasedání

B8-1007/2015

5.10.2015

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě otázky k ústnímu zodpovězení B8-0761/2015

v souladu s čl. 128 odst. 5 jednacího řádu

o trestu smrti
(2015/2879(RSP))

Marie-Christine Vergiat, Patrick Le Hyaric, Younous Omarjee, Malin Björk, Barbara Spinelli, Martina Anderson, Lynn Boylan, Matt Carthy, Liadh Ní Riada, Rina Ronja Kari, Merja Kyllönen, Marisa Matias, Sabine Lösing, Eleonora Forenza, Fabio De Masi, Lola Sánchez Caldentey, Josu Juaristi Abaunz, Kostadinka Kuneva, Kostas Chrysogonos, Stelios Kouloglou, Dimitrios Papadimoulis, Takis Hadjigeorgiou, Sofia Sakorafa
za skupinu GUE/NGL

B8-1007/2015

Usnesení Evropského parlamentu o trestu smrti
(2015/2879(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na svá předchozí usnesení o zrušení trestu smrti, zejména usnesení ze dne 7. října 2010 o Světovém dni boje proti trestu smrti[1] a nutnosti okamžitého moratoria na vykonávání poprav v zemích, kde se trest smrti stále používá,

– s ohledem na protokoly 6 a 13 Evropské úmluvy o lidských právech,

– s ohledem na článek 2 Listiny základních práv Evropské unie,

– s ohledem na zásady EU týkající se trestu smrti,

– s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a zejména na čl. 6 odst. 2 tohoto paktu a jeho druhý opční protokol,

– s ohledem na prohlášení Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) a Mezinárodního úřadu OSN pro kontrolu omamných látek (INCB) o zrušení trestu smrti, zejména za trestné činy související s drogami,

– s ohledem na závěrečné prohlášení, jež bylo přijato dne 15. června 2013 na 5. světovém kongresu proti trestu smrti konaném v Madridu,

– s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN č. 62/149 ze dne 18. prosince 2007, která vyzývá k zavedení moratoria na používání trestu smrti, a na pět rezolucí přijatých Valným shromážděním OSN, zejména na rezoluci ze dne 18. prosince 2014, které připomínají odhodlání OSN usilovat o zrušení trestu smrti,

– s ohledem na Světový den a Evropský den boje proti trestu smrti, které se každoročně konají dne 10. října, a s ohledem na skutečnost, že v roce 2015 je Světový den boje proti trestu smrti věnován ukončení poprav za trestné činy související s drogami,

– s ohledem na otázku položenou Radě ohledně trestu smrti (O-000103/2015 – B8-0761/2015),

– s ohledem na čl. 128 odst. 5 a čl. 123 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že trest smrti je tím nejhorším druhem krutého, nelidského a ponižujícího trestu, jaký lze uložit, jenž porušuje právo na život zakotvené ve Všeobecné deklaraci lidských práv; vzhledem k tomu, že podmínky v celách smrti způsobují vězňům obrovské psychické utrpení a poprava je fyzickým a psychickým útokem;

B. vzhledem k tomu, že trest smrti je často používán především proti znevýhodněným

[1] Úř. věst. C 371 E , 20.12.2011, s. 5.

jedincům, proti psychicky nemocným osobám a příslušníkům národnostních a kulturních menšin; vzhledem k tomu, že v některých zemích má trest smrti kořeny v diskriminaci založené na sexuální orientaci či přesvědčení;

C. vzhledem k tomu, že Evropská unie trest smrti rozhodně a zásadně odsuzuje, a proto je jedním z hlavních cílů její politiky v oblasti lidských práv celosvětové zrušení trestu smrti;

D. vzhledem k tomu, že 101 zemí zrušilo trest smrti u všech trestných činů; vzhledem k tomu, že v roce 2014 nejméně 22 zemí vykonalo popravu a nejméně 2 466 lidí bylo odsouzeno k trestu smrti, což je o 28 % více než v roce 2013; vzhledem k tomu, že k pěti zemím světa, kde je trest smrti nejčastěji používán, patří Čína (kde podle nevládních organizací bylo uskutečněno více než 1 000 poprav), Írán (kde bylo podle nevládních organizací uskutečněno 289 oficiálně uznaných poprav a více než 454 neoficiálních poprav), Saúdská Arábie (nejméně 90 poprav), Irák (nejméně 61 poprav) a USA (35 poprav);

E. vzhledem k tomu, že osm států (Mauritánie, Súdán, Írán, Saúdská Arábie, Jemen, Pákistán, Afghánistán a Katar) ukládají trest smrti za homosexualitu a že provincie Nigérie a Somálska oficiálně vykonávají trest smrti za sexuální akty mezi osobami stejného pohlaví;

F. vzhledem k tomu, že Valné shromáždění OSN odhlasovalo dne 18. prosince 2014 již popáté (117 hlasů pro, 38 proti a 34 členů se zdrželo) rezoluci vyzývající k vyhlášení univerzálního moratoria na trest smrti jako kroku k jeho zrušení;

G. vzhledem k tomu, že za posledních 12 měsíců došlo k celosvětovému nárůstu používání trestu smrti u trestných činů souvisejících s drogami, přičemž některé státy popravují lidi za tyto trestné činy v daleko větší míře (Írán a Saudská Arábie), usilují o opětovné zavedení trestu smrti za tyto trestné činy (Omán) nebo ruší dlouhodobé moratorium na trest smrti (Indonésie a Pákistán); vzhledem k tomu, že ze 14 zemí, které ukládají trest smrti na trestné činy související s drogami, se jich 12 nachází v Asii a na Blízkém východě; vzhledem k tomu, že v roce 2015 bylo za obchodování s drogami popraveno v Indonésii 14 lidí včetně 12 cizinců; vzhledem k tomu, že desítky lidí čekají na popravu v celách smrti, mimo jiné i evropští občané, jako například Francouz Serge Atlaoui;

H. vzhledem k tomu, že Írán během prvních šesti měsíců roku 2015 popravil podle dostupných informací celkem 394 pachatelů trestných činů souvisejících s drogami oproti 367 pachatelům za celý rok 2014; vzhledem k tomu, že v pákistánských celách smrti nyní čeká na popravu nejméně 112 pachatelů trestných činů souvisejících s drogami; vzhledem k tomu, že v nezávislých auditech činnosti Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Pákistánu a Íránu a ve zprávách nevládních organizací z poslední doby je vyjádřeno znepokojení ohledně plnění doporučení místních kanceláří úřadu OSN v oblasti lidských práv a ohledně přímé korelace mezi finančními prostředky vynakládanými na protidrogovou činnost a tresty smrti uloženými obviněným z drogových trestných činů v těchto zemích;

I. vzhledem k tomu, že v Saúdské Arábii je smrtí trestáno znásilnění, vražda, odpadlictví, ozbrojená loupež a obchodování s drogami; vzhledem k tomu, že polovina všech

poprav, které byly v letošním roce vykonány v Saudské Arábii, se týkala drogových trestných činů oproti pouhým 4 % z celkového počtu poprav vykonaných v roce 2010; vzhledem k tomu, že pachatelé odsouzení k trestu smrti jsou sťati a jejich těla jsou v některých případech následně ukřižována; vzhledem k tomu, že 27. května 2014 byl k trestu smrti stětím a k následnému ukřižování odsouzen Alí Muhammad an-Nimr za účast v teroristické organizaci, a to i přesto, že v době přiznání, k němuž byl donucen mučením, byl ještě nezletilý;

J. vzhledem k tomu, že stát Nebraska se rozhodl zrušit trest smrti v roce 2015; vzhledem k tomu, že v roce 2015 již bylo v USA smrtící injekcí popraveno 19 lidí včetně dvou osob s mentálním postižením: Warrena Lee Hilla, který byl popraven dne 27. ledna 2015 v Georgii, a Roberta Ladda, jehož poprava byla vykonána dne 29. ledna 2015 v Texasu; vzhledem k tomu, že dne 17. března 2015 byl v Missouri popraven 74letý Cecil Clayton, který trpěl závažným poškozením mozku; vzhledem k tomu, že americký černošský vězeň Mumia Abu-Jamal, známý také jako „voice of the voiceless“ (hlas těch, kteří nemluví), jenž byl odsouzen v nespravedlivém a rasově motivovaném procesu a čekal od roku 1982 do roku 2011 na trest smrti, dokud nebyl jeho trest změněn na doživotní odnětí svobody, se nadále nachází ve velmi obtížné situaci, neboť stát Pensylvánie mu brání v přístupu ke zdravotní péči, což ohrožuje jeho život; vzhledem k tomu, že Hank Skinner se stále nachází v cele smrti v Texasu, přestože testy DNA výrazně zpochybnily jeho vinu;

K. vzhledem k tomu, že v Egyptě byly v minulém roce uskutečněny hromadné politické procesy, při nichž bylo více než 100 lidí odsouzeno k trestu smrti, mimo jiné i svržený prezident Muhammad Mursí; vzhledem k tomu, že irskému občanovi Ibrahimu Halawovi a dalším hrozí v Egyptě trest smrti za účast na protestní akci;

L. vzhledem k tomu, že důvodem ke znepokojení je opětovné volání po trestu smrti v EU, a to i ze strany některých vládních činitelů;

M. vzhledem k tomu, že EU a její členské státy musí proti trestu smrti vystupovat soudržně ve všech svých činnostech a financování, zejména v souvislosti se zeměmi, kde je tento druh trestu ukládán;

1. znovu opakuje, že se dlouhodobě staví proti trestu smrti ve všech případech a za všech okolností, a opětovně zdůrazňuje, že zrušení trestu smrti přispívá k pozvednutí lidské důstojnosti;

2. odsuzuje všechny popravy bez ohledu na to, kde k nim dochází; je hluboce znepokojen ukládáním trestu smrti nezletilým osobám, znevýhodněným osobám a osobám s mentálním postižením či retardací a vyzývá k okamžitému a definitivnímu ukončení této praxe, která porušuje mezinárodní normy v oblasti lidských práv;

3. připomíná, že úplné zrušení trestu smrti zůstává i nadále hlavním cílem politiky lidských práv EU; dále připomíná, že tohoto cíle může být dosaženo pouze na základě úzké spolupráce mezi státy, vzděláváním, osvětou a účinnými a účelnými kroky; rozhodně podporuje moratorium, jakožto krok směrem k jeho zrušení; bude i nadále vyvíjet tlak na jeho zrušení na celém světě; naléhavě žádá země, které stále uplatňují trest smrti, aby dodržovaly minimální mezinárodní standardy a zveřejňovaly jasné a přesné údaje o počtu rozsudků smrti a poprav;

4. je velmi znepokojen počtem poprav v Saúdské Arábii; vyjadřuje mimořádné znepokojení a znechucení nad trestem smrti stětím, po kterém následuje ukřižování, k němuž byl saúdskými orgány v nespravedlivém a politicky motivovaném procesu odsouzen Alí Muhammad an-Nimr; požaduje, aby saúdské orgány Alího Muhammada an-Nimra okamžitě propustily a prohlásily tento barbarský trest za neplatný a dodržovaly mezinárodní standardy v oblasti lidských práv; požaduje proto, aby členské státy zvýšily tlak na saúdský režim, aby Alímu Muhammadovi an-Nimrovi udělil milost a zrušil trest smrti;

5. je velmi znepokojen skutečností, že Čína stále vykonává nejvyšší počet poprav ročně a že jsou tyto popravy stále klasifikovány jako „státní tajemství“; požaduje, aby vláda Číny ukončila tyto praktiky a zveřejnila seznam osob, které již byly popraveny;

6. je rovněž znepokojen zvyšujícím se počtem poprav v Íránu a skutečností, že podle nevládních organizací se ve většině případů jedná o mimosoudní popravy nebo popravy, které nebyly uznány státními orgány; požaduje, aby vláda ukončila tyto praktiky a zveřejnila transparentní seznam osob, které již byly popraveny;

7. ještě jednou odsuzuje uplatňování trestu smrti v Iráku; sdílí obavy OSN ohledně nárůstu počtu poprav od znovuzavedení trestu smrti v roce 2005 a nad nedostatky soudního systému v zemi; zdůrazňuje skutečnost, že podle oficiálních zdrojů bylo k srpnu 2014 k smrti odsouzeno v 1 724 vězňů; zdůrazňuje skutečnost, že nedostatky v oblasti spravedlnosti v Iráku je nutné vidět v kontextu téměř úplného kolapsu práva a pořádku od invaze vojsk USA a Spojeného království, kdy docházelo rovněž k válečným zločinům, krutostem, zabíjení civilistů nájemnými vojáky a okupačními vojenskými silami USA;

8. ještě jednou odsuzuje uplatňování trestu smrti v USA, zejména rozsudky, které jsou výsledkem nespravedlivých a rasově motivovaných procesů, a popravy osob s mentální retardací; vítá skutečnost, že Nebraska v roce 2015 rozhodla o zrušení trestu smrti, a ještě jednou vyzývá Spojené státy, aby tuto praxi ukončily; je zejména znepokojen situací Mumii Abu-Jamala a skutečností, že nemá přístup ke zdravotní péči; zdůrazňuje, že v roce 2011 federální soudní systém uznal, že Mumia Abu-Jamal neměl spravedlivý soudní proces, a vyzývá proto k jeho okamžitému propuštění a k tomu, aby mu byl umožněn přístup k lékařské péči v souladu s mezinárodními právními předpisy; vyzývá rovněž k okamžitému propuštění Hanka Skinnera a Emmy Clancyové; požaduje, aby EU ve svém dialogu s USA trvala na dodržování norem v oblasti lidských práv a aby ukončila veškeré dohody s USA v případě, že nebudou dodržovat mezinárodní právo;

9. je mimořádně znepokojen tím, že je v Evropě opět slyšet hlasy obhajující trest smrti, a skutečností, že Britská vláda uplatňovala mimosoudní exekuce v Sýrii; zdůrazňuje, že boj proti terorismu nemůže nikdy ospravedlnit nedodržování mezinárodního práva; vyzývá proto k tomu, aby bylo provedeno okamžité a nezávislé mezinárodní vyšetřování a aby odpovědné osoby byly pohnány k odpovědnosti; vyzývá rovněž k tomu, aby bylo provedeno všeobecné nezávislé vyšetřování o využívání mimosoudních exekucí členskými státy, zejména v souvislosti s bojem proti terorismu, a požaduje, aby všechny strany okamžitě upustily od těchto praktik, které jsou v rozporu s mezinárodním právem a mohly by být de facto považovány za znovuzavedení trestu smrti;

10. je zejména znepokojen narůstajícím uplatňováním trestu smrti v souvislosti s bojem proti terorismu v řadě zemí, například v Egyptě a Nigérii, a možností, že by v některých zemích trest smrti mohl být znovu zaveden, jako je tomu například v Čadu a Tunisku; zdůrazňuje skutečnost, že trest smrti nikdy neomezí terorismus a že boj proti terorismu by nikdy neměl být veden na úkor lidských práv;

11. odsuzuje rozhodnutí, ukončit dlouhodobá moratoria na uplatňování trestu smrti v řadě zemí, jako je Pákistán a Indonésie, a požaduje, aby tyto země ukončily tyto praktiky a přehodnotily svá rozhodnutí;

12. vyzývá dotčené státy, aby ukončily kriminalizaci homosexuality, a žádá Brunej Darussalam, aby v roce 2016 nezavedla trest smrti za homosexualitu, jak v současné době plánuje; naléhavě vyzývá EU a její členské státy, aby boj proti kriminalizaci homosexuality zůstal její hlavní prioritou v souladu s obecnými zásadami EU pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv lesbickými, gay, bisexuálními, transgender a intersexuálními (LGBTI) osobami;

13. vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že programy zaměřené na boj s omamnými látkami financované z evropských prostředků ve státech, které stále uplatňují trest smrti, mohou vést k častějšímu ukládání a výkonu trestu smrti a přísnějších trestů, a to zejména kvůli stanovování cílů a ukazatelů větší míry zabavování, zatýkání a vynášení rozsudků;

14. opakuje své doporučení Komisi a členským státům, aby poskytování finanční a technické pomoci, budování kapacit a jiné druhy podpory protidrogové politiky byly podmíněny zrušením trestu smrti za drogové trestné činy;

15. vyzývá Komisi a členské státy, aby opakovaně potvrdily kategorickou zásadu, že evropská pomoc a podpora nesmí napomáhat operacím donucovacích orgánů, které vedou k rozsudkům trestu smrti a k popravám zatčených osob;

16. vyjadřuje politování nad nedostatkem transparentnosti, pokud jde o protidrogovou pomoc a podporu poskytovanou Komisí a členskými státy na protidrogové operace v zemích, které agresivně ukládají trest smrti za drogové trestné činy;

17. požaduje, aby Komise zveřejňovala roční přehled prostředků, které vynaložila na protidrogové programy v zemích, které uplatňují trest smrti u drogových trestných činů, a narativní shrnutí toho, kam tyto prostředky směřovaly, jaké lidskoprávní záruky byly uplatněny, aby toto prostředky nenapomáhaly používání trestu smrti, a v jakém rozsahu přijímající státy plnily evropské podmínky;

18. naléhavě vyzývá Komisi, aby neprodleně provedla operativní pokyny stanovené v článku 10 nařízení o nástroji přispívajícím ke stabilitě a míru, striktně je uplatňovala na programy zaměřené na kokainovou a heroinovou trasu a aby tyto programy v případě nedodržování nebo nedůsledného dodržování těchto pokynů okamžitě pozastavila;

19. vyzývá Komisi a členské státy, aby budoucí financování protidrogových programů UNODC podmínily tím, že UNODC prokáže, že budou při správě těchto prostředků uplatňovány základní zásady pokynů v oblasti lidských práv a konkrétně že bude financování zmrazeno nebo odejmuto, bude-li přijímající stát nadále ukládat pachatelům

drogových trestných činů trest smrti; trvá na tom, že programy EU nebo členských států zaměřené na boj proti drogám by měly být prováděny pod záštitou OSN, zejména Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu a Mezinárodního úřadu OSN pro kontrolu omamných látek (INCB);

20. naléhavě vyzývá Komisi, aby splnila doporučení obsažené v protidrogovém akčním plánu EU na období let 2013–2016, a sice aby „vypracovala a uplatňovala pokyny v oblasti lidských práv a vytvořila příslušný nástroj pro posouzení dopadu“, aby se zajistilo „účinné začlenění lidských práv do vnější činnosti EU v oblasti drog“;

21. naléhavě vyzývá EU a její členské státy, aby s ohledem na desítky evropských státních příslušníků, jimž hrozí ve třetích zemích poprava, poskytly pokyny určující komplexní a efektivní evropskou politiku v oblasti trestu smrti, jejíž součástí by měly být důkladné a posílené mechanismy, pokud jde o identifikaci, poskytování právní pomoci a diplomatické zastoupení;

22. oceňuje a nadále podporuje činnost nevládních organizací, které usilují o zrušení trestu smrti na celém světě; vyzývá Komisi, aby dále podporovala projekty v této oblasti, zejména projekty vzdělávání obyvatel a pedagogická opatření jakožto priority;

23. žádá podvýbor pro lidská práva při Výboru pro zahraniční věci (AFET), aby vypracoval zprávu o trestu smrti, v níž zejména vyhodnotí lidskoprávní dopady financování protidrogové činnosti z prostředků EU a spolupráce EU v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu a uvede doporučení s cílem zajistit, aby toto financování v budoucnu nepřispívalo k rozsáhlejšímu uplatňování trestu smrti;

24. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, generálnímu tajemníkovi OSN, předsedovi Valného shromáždění OSN a vládám členských států OSN.